

ပဏ္ဍိတလည်ကုစားရင်း စီမံချက်

အရူတေဓာင်အာရူဒသေအတွင်းရုံ သတင်းမီဒီယာသမားများ၏ လုံခံခြင်း၊ သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့်၊ နှင့် မီဒီယာ ရှင်သန်ရေးတို့အပေါ် ကိုဗစ်-၁၉ ကူးစက်ရောဂါ၏ အကျိုး သက်ရောက်မှု

နိဒါန်း

ကိုဗစ်-၁၉ ကူးစက်ရောဂါသည် အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင်းရှိ သတင်းမီဒီယာသမားများ ရင်ဆိုင်ကျိပ်ပြောနေရသည့် မြောက်များစွာသော စိန်ခေါ်မှုများကို ပိုမိုဆိုးရွားစေလျက် ရှိသည်။ လွတ်လပ်စွာ သတင်းရေးသားခွင့်၊ မီဒီယာသမားများ၏ လုံခြုံရေး၊ ကျန်းမာရေး နှင့် လူမှုဘဝဖူလုံရေး ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများ နှင့် မီဒီယာလုပ်ငန်းများ ရှင်သန်ရေး စသည့် ကြီးမားသောအခက်အခဲများကို ရင်ဆိုင်နေကြရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ အရှေ့တောင်အာရှရှိ သတင်းမီဒီယာကဏ္ဍ ပြန်လည်ကုစားရေးစီမံချက်၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအဖြစ် သတင်း မီဒီယာသမားများကို အကူအညီပေးနိုင်ရေးအတွက် တိကျသည့် လုပ်ငန်းများ ဖော်ထုတ် ဆောင်ရွက်ရန် အရေးတကြီးလိုအပ်လျက် ရှိပါသည်။

ဤပြန်လည်ကုစားရေးစီမံချက်မူကမ်းကို UNESCO ၏ ဆက်သွယ်မှုဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာ နိုင်ငံ တကာအစီအစဉ်(IPDC)နှင့် UNESCO (Bangkok) ၏ အကူအညီဖြင့် ပြည်သူ့မီဒီယာ မဟာမိတ်(PMA)က အာရှဒီမိုကရေစီကွန်ရက် (ADN)နှင့် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်သည့် “အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင်းရှိ သတင်းမီဒီယာသမားများ၏ လုံခြုံရေး၊ သတင်း မီဒီယာလွတ်လပ်ခွင့် နှင့် မီဒီယာ ရှင်သန်ရေးတို့အပေါ် ကိုဗစ်-၁၉ ကူးစက်ရောဂါ၏ အကျိုး သက်ရောက်မှု” သုတေသန စီမံကိန်း၏ တစ်စိတ် တစ်ပိုင်း အဖြစ် ထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စီမံကိန်းမှ ရရှိသည့် သုတေသနရလဒ်များကို အခြေခံ၍ အရှေ့တောင်အာရှ ဒေသတွင်းရှိ သတင်းမီဒီယာသမားများ၏ လုံခြုံရေး၊ မီဒီယာရှင်သန်ရေး နှင့် သတင်းမီဒီယာလွတ်လပ် ခွင့် တိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်ပြီးဒေသတွင်းအဆင့် အကဲပြုခြင်းများကို စီမံချက်တွင် ဖော်ထုတ်ထားပါသည်။

စီမံချက်တွင် ဒေသတွင်း မီဒီယာကဏ္ဍ ဆက်စပ်ပတ်သက်သူများ၏ အကြံပြုချက်များ နှင့် ပီအမ်အေသုတေသနက ဖော်ထုတ်ရရှိသည့် အဓိကအချက်အလက်များ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ-

ပြန်လည်ကုစားရေး စီမံချက်

- ▶ သတင်းမီဒီယာသမားများ၏ လွတ်လပ်ခွင့်၊ လူမှုဘဝ ဖူလုံရေးနှင့် ဘေးကင်း လုံခြုံရေး အခြေအနေများ တိုးတက်လာစေရန်အတွက် ဒေသတွင်း (အစိုးရ မဟုတ်သည့်) ဖိုရမ် တစ်ခု တည်ထောင်ခြင်း၊
- ▶ မီဒီယာကဏ္ဍနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံအချင်းချင်းအကဲပြု ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု နှင့် ဆက်သွယ်မှု မှုဖြတ်တင်ခြင်း၊
- ▶ ဒီဂျစ်တယ်မီဒီယာသို့ကူးပြောင်းမှု၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို ဆန်းစစ်ခြင်း၊ အထူးသဖြင့် လူမှုကွန်ရက်မီဒီယာ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို လေ့လာ ဆန်းစစ်ခြင်း၊
- ▶ အရည်အသွေးမပြည့်မီအကျိုးရှိ ထိရောက်သော အကဲဖြတ်အရာများ ထုတ်လုပ် နိုင်ရေးအတွက် ခိုင်မာသော မိတ်ဖက်ဆောင်ရွက်မှုများ တည်ဆောက်ခြင်း၊
- ▶ မမှန် သတင်းများနှင့် သတင်းအချက်အလက်အမှားများကို ပြည်သူလူထုကိုယ်တိုင် ခွဲခြားနိုင်စွမ်းပိုမိုကောင်းမွန်လာစေရန်နှင့် ဒီဂျစ်တယ်မီဒီယာ တတ်မြောက်မှုကို တိုးတက်လာစေရန် အထောက်အကူပြုနိုင်မည့် မီဒီယာအပေါ် “လူထုယုံကြည်မှု” ကို အားပေးမှုဖြတ်တင်ခြင်း၊

အောက်ဖော်ပြပါ စီမံချက်မူကမ်းသည် ကိုဗစ်ကပ်ရောဂါကာလအတွင်း နှင့် အလွန်ကာလ များတွင် ပြန်လည်ကုစားရေးနှင့်ရရှိသည့်တုံ့ရင်းအတွက် လိုအပ်သည့် အရည်အသွေး များကို မှုဖြတ်ပေးနိုင်ပြီးအရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင်း မီဒီယာများ အကဲပြု မဟာမိတ် ကျကျ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို တိုးတက်စေရန်အတွက် စံပုံစံ တစ်ခုအနေဖြင့် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

၁။ သတင်းမီဒီယာ လွတ်လပ်ခွင့်

- ▶ လွတ်လပ်သည့် သတင်းမီဒီယာ ဖြစ်ပေါ်စေရန် အာမခံနိုင်သည့် ဥပဒေများ မူဝါဒ များ မိတ်ဆက်ပေးခြင်း၊ ပံ့ပိုး ပေးခြင်းဖြင့် လွတ်လပ်၍ အမှီအခိုကင်းသော ဒေသ တွင်း မီဒီယာ တစ်ခု ပေါ်ပေါက်လာစေရေးအတွက် အားပေးရန်၊ မျှင့်တင်ပေးရန် နှင့် အကာအကွယ်ပေးရန်၊ သတင်းသမားများအပေါ် အကျိုးပေးမှု ခံမြဲခြောက်မှု များကို စောင့်ကြည့်ခြင်း သတင်းပေးပို့ခြင်းများအတွက် ရန်ပုံငွေများ၊ အဖွဲ့အစည်း များ စီမံကိန်းများ စသော လုံလောက်သော ယန္တရားများ တည်ဆောက်ပေးခြင်း၊
- ▶ အမှီအခိုကင်းသော တာဝန်ယူမှုရှိသော ထိရောက်မှု ရှိသော ပြည်သူ့အကျိုးပြုမီဒီယာများ ဖြစ်ပေါ်စေရန်၊
- ▶ သတင်းအချက်အလက်ကွက်လပ်ကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် နှင့်လွတ်လပ်သည့် ပင်မ ရစီး မီဒီယာဌာနများ၏ အလုပ်တာဝန်များကို ဖြည့်စွက်ဆောင်ရွက်ပေးပြီးအာမခံနိုင်သည့် မီဒီယာများအဖြစ် တစ်ဖက်တစ်လမ်းမှ အထောက် အကူဖြစ်စေ ရန်၊
- ▶ သတင်းအချက်အလက်အမှားများကို ကာကွယ်ရန်အတွက် ဒီဂျစ်တယ်မီဒီယာ တတ်မြောက်မှုကို မျှင့်တင်ပေးရန်၊
- ▶ ဒေသအတွင်းရှိ လွတ်လပ်သောမီဒီယာဌာနများ နှင့် ဆက်စပ်အဖွဲ့အစည်းများကို အကူအညီပေးရန်အတွက် ဒီမိုကရေစီကို ထောက်ခံသော ဒေသတွင်းနှင့် နိုင်ငံ တကာအဖွဲ့အစည်းများကို အကူအညီတောင်းဆိုရန်၊
- ▶ သတင်းလွတ်လပ်ခွင့် တိုးတက်စေရန်နှင့် သင့်လျော်သည့် စုပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အတွက် ဒေသတွင်း လွတ်လပ်သောမီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများ အကဲဖြင့် စည်းလုံးမှု တည်ဆောက်ရန်နှင့် ရေရှည် ထိန်းသိမ်းရန်၊

၂။ မီဒီယာရှင်သန်ရေး

- ▶ ကပ်ရောဂါကာလအတွင်း မီဒီယာရှင်သန်ရေး နှင့် ရရှိရမည့် တည်တံ့ရေးကို သဘောတရား အကျ အညီပေးနိုင်မည့် ရန်ပုံငွေ နှင့် လုပ်ငန်း လည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ စံပြုစံ အသစ် များကို ဖော်ထုတ်ရန်၊ ထို့ပြင် ၎င်းတို့သည် ပြောင်းလဲ နေ သည့် ပရိတ်သတ်အမှုအကျင့်များအပေါ် တာဝန်ယူမှု ရှိရမည် ဖြစ်သည်
- ▶ လူမှုရေးနှင့် ရုပ်ပိုင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကာ အကွယ်ပေး ခြင်း အပါအဝင် မီဒီယာသမား များ ၏ လူမှုဘဝဖူလုံရေးကို အာမခံပေးရန်၊
- ▶ မီဒီယာ လက်ဝါးကြီးအုပ်မှုကို တိုက်ဖျက်နိုင် ရန် အတွက် မီ ဒီယာကဏ္ဍအတွင်း မတူကွဲပြား မှ၊ စုံလင်မှုများ ကို တိုးမြှင့် ရန် ၊
- ▶ ပိုမိုကောင်းမွန်သော ထိရောက်သော သတင်း ပေးပို့ချက်များ ဖြစ်ပေါ်စေရေးနှင့် ဒီဂျစ်တယ် မီဒီယာသို့ လွယ်ကူချောမွေ့စွာ ကူးပြောင်းနိုင် ရေးတို့အတွက် အထောက်အကူဖြစ်စေမည့် မီ ဒီယာ အတတ်ပညာဆိုင်ရာ သင်တန်းများ တိုးပွားစေရန်၊
- ▶ ပရိတ်သတ်နှင့်ထိတွေ့ဆက်နွှယ်မှုကို ရရှိရမည့်ထိန်းသိမ်းရန် အတွက် အကဲဖြတ်အရာ ပိုင်း မဟာဗျူဟာများ စုံလင်ပြီးပိုမို အား ကောင်းလာစေရန်၊
- ▶ သတင်းဌာနများနှင့် ပရိတ်သတ် စသည့် နှစ်မျိုးစလုံးကို အကျိုးရှိစေမည့် ဒီဂျစ်တယ် လုံခြုံမှု မြှင့်တင်ရန် ၊

၃။ သတင်းမီဒီယာသမားများ၏ ဘေးကင်း လုံခြုံရေး

- ▶ သတင်းမီဒီယာသမားများအပေါ် အကမ်းမပြုမှုများကို လျစ်လျူရှုပြီးခံခြင်းခံရမှုများကို ခွင့်ပြုထားသည့် ဥပဒေများ ဖျက်သိမ်းရန်အတွက် နိုင်ငံများကို တိုက်တွန်း ရန်၊
- ▶ အမျိုးမျိုးသော ကပ်ဆိုးကာလများအတွင်းနှင့် ကပ်ဘေးအလွန် ကာလများတွင် သတင်းမီဒီယာသမားများ နှင့် ၎င်းတို့၏ သတင်း အရင်းအမြစ်များ၏ ဘေးကင်း လုံခြုံရေးကို အာမခံပေး နိုင်သည့် ဥပဒေများ၊ မူဝါဒများ ပြဋ္ဌာန်းရေးအတွက် တိုက်တွန်းရန်၊
- ▶ သတင်းသမားများနှင့်၎င်းတို့၏ သတင်းအရင်း အမြစ်များ ဘေးကင်းလုံခြုံရေးကို သချောစရန်အတွက် စွမ်းဆောင်

ရည်မှန်းတင်ခြင်း၊ မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများ အတွင်း လုံခြုံရေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်မှု အစီအမံများ ထည့်သွင်းရန် နှင့် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ယန္တရားများ တည်ဆောက်ရန်၊

- ▶ မီဒီယာအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် ကပ်ရောဂါကာလ အတွင်း မီဒီယာသမားများကို လုံလောက်သော ထောက်ပံ့ မှုများ ပံ့ပိုးပေးရန်၊
- ▶ ရှေ့တန်းမှ ဆောင်ရွက်ရသူများအဖြစ် သတင်းမီဒီယာ သမားများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် ၎င်းတို့လိုအပ်သည့် အကာအကွယ်ပေးမှုနှင့် ပံ့ပိုးမှုများ ပေးအပ်ရန်။

ပြင်ဆင်မှုမီဒီယာမဟာမိတ်မှ ထုတ်ဝေသည်။ © Public Media Alliance 2021

Penyunting: Tess Bacalla dan Laxman Datt Pant

Imej muka depan: klenova / istock

Vektor: twenty1studio / Shutterstock.com

ဤထုတ်ဝေချက်ပါ အတွေးအမြင်၊ ယူဆချက်များသည် ဖော်ပြပါ ဆက်စပ်သုတေသန စီမံကိန်းမှ စာရေးသူများ၏ အတွေးအမြင်၊ ယူဆချက်များဖြစ်ပြီး ယူနက်စကို၊ ပြင်ဆင်မှု မီဒီယာမဟာမိတ် သို့မဟုတ် အာရှဒီမိုကရေစီကွန်ရက် အဖွဲ့တို့၏ အတွေးအမြင်၊ ယူဆချက်များမဟုတ်ပါ။ သုတေသီစာရေးသူများနှင့် မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများကို ၎င်းတို့၏ ပါဝင်ကူညီမှုများ အတွက် ပီအမ်အေမေ ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ယူနက်စကို ဘန်ကောက်ရုံး နှင့် ယူနက်စကို အိုင်ပီဒီစီ တို့အားလည်း ပံ့ပိုးကူညီမှုများအတွက် အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။